

OBRAZLOŽITEV

K PREDLOGU UREDBE O VODOVARSTVENIH OBMOČJIH ZA JAVNO OSKRBO S PITNO VODO V OBČINAH LUKOVICA, MORAVČE IN DELU OBČINE DOMŽALE

Pravna podlaga za Uredbo o vodovarstvenih območjih za javno oskrbo s pitno vodo v občinah Lukovica, Moravče in delu občine Domžale je v 74. členu Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 110/02 – ZGO-1, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15, 65/20, 35/23 – odl. US in 78/23 – ZUNPEOVE in 52/24 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: Zakon o vodah), kjer je določeno, da Vlada RS s predpisom določi vodovarstveno območje in zavaruje vodno telo, ki se uporablja za odvzem ali je namenjeno za javno oskrbo s pitno vodo pred onesnaževanjem ali drugimi vrstami obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na zdravstveno ustreznost voda ali na njeno količino.

V uredbi o vodovarstvenih območjih se na podlagi drugega odstavka 74. člena zakona o vodah določijo:

1. meje vodovarstvenega območja,
2. meje notranjih območij,
3. ukrepi, prepovedi in omejitve na vodovarstvenem območju in posameznih notranjih območjih (v nadaljnjem besedilu: vodovarstveni režim),
4. vrsta rabe vodnega telesa,
5. navedba lokalne skupnosti, če je vodno telo namenjeno oskrbi prebivalstva s pitno vodo,
6. nadzor nad izvajanjem predpisanega režima.

S predlagano uredbo se določijo vodovarstvena območja za varstvo podzemne vode v vodonosnikih vodnih teles podzemnih voda na območju občin Lukovica, Moravče, Domžale in Kamnik. Z določitvijo vodovarstvenih območij in vzpostavitvijo vodovarstvenega režima se zavarujejo vodovarstvena območja za javno oskrbo s pitno vodo za prebivalce občin Lukovica, Moravče in Domžale.

Meja vodovarstvenih območij in notranjih območij

Vodovarstvena območja in notranja vodovarstvena območja so določena na podlagi strokovnih podlag, izdelanih v skladu s Pravilnikom o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Uradni list RS, št. 64/04, 5/06, 58/11 in 15/16), ki temeljijo na hidrogeoloških karakteristikah vodonosnikov oziroma hidroloških karakteristik površinskih voda, iz katerih se zajema voda za javno oskrbo prebivalcev s pitno vodo v občinah Lukovica, Moravče in delu občine Domžale. Izdelovalec strokovnih podlag je Geološki zavod Slovenije, javni zavod. Uredba je pripravljena na podlagi Strokovne podlage za pripravo Uredbe o vodovarstvenih območjih vodnih virov na območju občin Domžale, Mengeš, Trzin, Lukovica in Moravče – končno, ZVEZEK 2 Vodni viri na območju Kolovca, občine Lukovica in občine Moravče; (Arhivska številka K-II-30d/c-2/1891-a, GeoZS, Ljubljana, januar 2018),

Vodovarstvena območja so sestavljena iz območja zajetja (v nadaljevanju VVO 0) in notranjih vodovarstvenih območij z različnimi stopnjami varovanja. Zajetja so zajeti izvir, drenažno zajetje in črpalna vrtina in so navedena na seznamu v Prilogi 1.

Z najstrožjim vodovarstvenim režimom na najožjem vodovarstvenem območju (v nadaljevanju VVO I) se varuje dovolj široko območje okoli zajetja, da se zagotavlja sprejemljivo tveganje onesnaževanja s patogenimi mikrobiološkimi organizmi in drugimi onesnaževali.

S strogim vodovarstvenim režimom na ožjem vodovarstvenem območju (v nadaljevanju VVO II) se glede na hidrogeološke razmere in dinamiko podzemne vode zagotavljata dovolj dolg zadrževalni čas in dovolj veliko razredčenje onesnaževal ter s tem sprejemljivo tveganje onesnaženja vode v zajetju z onesnaževali, ki počasi razpadejo.

Z blažjim vodovarstvenim režimom na širšem vodovarstvenem območju (v nadaljevanju VVO III), ki obsega celotno napajalno območje zajetja, je zagotovljeno dolgoročno varstvo kakovosti in količine podzemne vode v vodonosnikih, zavarovanih z uredbo, vodovarstveni režim pa zagotavlja sprejemljivo tveganje onesnaženja z radioaktivnimi snovmi in snovmi, ki so obstojne ali se razgrajujejo zelo počasi.

Za zajetje ČVM-1/2008 se ožje vodovarstveno območje deli na tri podobmočja:

- podobmočje s strogim vodovarstvenim režimom (v nadaljevanju VVO IIA),
- podobmočje z blažjim vodovarstvenim režimom (v nadaljevanju VVO IIB) in
- podobmočje z blažjim vodovarstvenim režimom na območju pridobivalnega prostora (v nadaljevanju VVO IIC).

Ta delitev je posledica dobre zaščitne plasti nad vodonosnikom in pa kamnoloma (Termit d.o.o.) na tem območju.

Vodovarstvena območja, notranja območja in VVO 0 ter njihove geografske meje so izdelani v digitalnem podatkovnem sloju za raven merila 1 : 5000 v državnem koordinatnem sistemu. Digitalni podatkovni sloj je del geografskega informacijskega sistema, ki je prikazan v vodnem katastru ter na publikacijski karti v Prilogi 2, ki je sestavni del uredbe.

Seznam zemljiških parcel na vodovarstvenih območjih je naveden v Prilogi 3 te uredbe in povzet po katastru nepremičnin iz septembra 2026, ki ga vodi Geodetska uprava Republike Slovenije. Meje notranjih vodovarstvenih območij izhajajo iz strokovnih meja, ki so določene na podlagi hidrogeoloških značilnosti vodonosnikov, iz katerih se zajema voda za oskrbo s pitno vodo. Meje notranjih območij potekajo po parcelnih mejah le naključno. V notranja območja je lahko vključen samo del parcele, kar je razvidno iz Priloge 3 te uredbe, oziroma iz digitalnega podatkovnega sloja, ki bo po sprejemu uredbe objavljen na osrednjem spletnem mestu državne uprave, na spletnem naslovu e-vode.

Vodovarstveni režim

Pojasnjeni so izrazi, ki so uporabljeni v uredbi. Izrazi, ki so definirani v zakonu o vodah, se ne navajajo.

Navedeni so pogoji za izdajo vodne pravice za posebno rabo vode.

Naveden je vodovarstveni režim na območju zajetja. Na območju zajetja je treba zagotavljati varovanje zajetja pred neposrednim poškodovanjem objektov zajetja in neposrednim vnosom onesnaževal v zajetje ali njegovo bližino.

Navedene so omejitve glede vzpostavitve novih stavbnih zemljišč na vodovarstvenih območjih. Na VVO I je vzpostavitev novih ali širitev obstoječih poselitvenih območij prepovedano. Na VVO II, VVO IIA, VVO IIB in VVO IIC je vzpostavitev novih stavbnih zemljišč izven obstoječih poselitvenih območij dovoljena pod pogoji.

Naveden je vodovarstveni režim na notranjih vodovarstvenih območjih, ki se nanaša na gradnjo, ukrepe, prepovedi in omejitve v zvezi z gradnjo zahtevnih, nezahtevnih in enostavnih objektov ter vzdrževanjem objektov, ki so podrobneje predpisani v Prilogi 4 in Prilogi 5, ter rekonstrukcijo, vzdrževalna dela v javno korist, vzdrževanje objekta, odstranitev in spremembo namembnosti.

Pri uporabi klasifikacije vrst objektov CC-SI se pri določitvi pogojev in omejitev te uredbe ne uporablja princip glavne namembnosti objekta, ampak je potrebno za celoten objekt upoštevati pogoje in omejitve te uredbe za tiste dele objekta, ki imajo strožje pogoje in omejitve.

Naveden je vodovarstveni režim v zvezi s pogoji poseganja za gradnjo glede na gladino podzemne vode.

Ne glede na prepovedi in omejitve iz Priloge 4 in Priloge 5 te uredbe je na VVO II, VVO IIA, VVO IIB, VVO IIC in VVO III podana izjema za novogradnjo enostavnih in nezahtevnih objektov. Pogoji so podani kumulativno.

Na notranjih območjih so prepovedani negradbeni posegi; zasipavanje in nasipavanje z materiali, ki vsebujejo onesnaževala, zlasti nevarne snovi; zasipavanje vrtač in izkopi. Izjemoma so dovoljeni izkopi pod pogoji.

V zvezi z ravnanjem na kmetijskih zemljiščih so prepovedi, pogoji in zaščitni ukrepi predpisani v določbah posameznih členov uredbe.

Nanašajo se na gnojenje kmetijskih zemljišč ter na rabo fitofarmacevtskih sredstev (v nadaljnjem besedilu: FFS).

Na notranjih območjih je prepovedano gnojiti brez gnojilnega načrta, za katerega je poleg usmeritev, da se izdelava v skladu s Smernicami za strokovno utemeljeno gnojenje dodane oziroma poudarjene potrebne vsebine.

- Vsebovati mora vsaj podatke o vrsti in količini uporabljenega mineralnega oziroma organskega gnojila za posamezno kmetijsko rastlino ter okvirni čas gnojenja.
- Za analizo tal za gnojilni načrt se lahko odvzame en povprečni vzorec tal za več parcel skupaj, če gre za enako rabo in enake talne lastnosti na teh parcelah.

Na VVO I je zaradi preprečevanja mikrobiološkega onesnaženja:

- prepovedano gnojenje z gnojnico, gnojevko in bioplinsko gnojevko, gnojiti z vsebino pretočnih in nepretočnih greznic ter malih komunalnih čistilnih naprav z zmogljivostjo do 50 PE in gnojiti z digestatom 1. kakovostnega razreda, vključno z digestatom 1. kakovostnega razreda,
- glede rabe hlevskega gnoja in mineralnih gnojil so določene mejne vrednosti vnosa dušika, ki so primerljivi z dobro kmetijsko prakso,
- prepovedano preoravati trajno travinje
- prepovedano obremenjevati tla z vnašanjem zemeljskega izkopa, ki je pripeljan od drugod, umetno pripravljeno zemljino ali polnilom pri gradnji objektov
- živali se lahko pasejo v ogradah, če so pri paši upoštevane pogoji in omejitve.

Na VVO II, VVO IIA, VVO IIB in VVO IIC in VVO III so določene mejne vrednosti vnosa dušika z mineralnimi gnojili.

Na VVO I je v varovalnih pasovih, določenih z Zakonom o FFS, raba FFS že prepovedana (15 metrski varovalni pas od objekta zajetja ali petmetrski varovalni pas od ograje območja zajetja). Na ostalem delu VVO I se lahko za zatiranje škodljivih organizmov na kmetijskih zemljiščih uporabljajo FFS, ki ne vsebujejo aktivnih snovi s seznama prepovedanih aktivnih snovi, ki se objavlja vsako leto na spletnem mestu državne uprave.

Če je na vodovarstvenem območju s to uredbo dovoljena uporaba FFS, ki vsebujejo aktivne snovi, se FFS med sezonami oziroma v sezoni menjavajo, če je za posamezne škodljive organizme na voljo več razpoložljivih in po učinkovitosti primerljivih FFS.

Na notranjih območjih ta uredba ureja gnojenje na gozdnih in stavbnih zemljiščih, vključno z objekti prometne infrastrukture, kakor tudi rabo FFS na gozdnih in stavbnih zemljiščih, vključno z območji prometnih površin, železniški infrastrukturi, na območju športnih igrišč za športe na prostem, na otroških in drugih javnih igriščih.

Na VVO I je na gozdnih in stavbnih zemljiščih prepovedano obremenjevati tla z vnašanjem zemeljskega izkopa in umetno pripravljeno zemljino ali polnilom pri gradnji objektov.

Ta uredba ureja vodovarstveni režim, ki se nanaša na gospodarjenje z gozdovi.

Ena od določb je tudi zahteva, da investitor obvesti izvajalca javne službe oskrbe s pitno vodo o začetku, trajanju in predvidenem koncu gozdarskih del ter o končanju del, če se ta izvajajo na VVO I.

Podani so pogoji glede organizacije gradbišča, ki jih je treba upoštevati pri gradnji objektov.

Podane so prepovedi, omejitve in zahteve glede skladiščenja in prevoza nevarnih snovi, kar vključuje tudi FFS.

Podane so prepovedi parkiranja na notranjih območjih s podanimi izjemami, kdo in ob kakšnih situacijah sme parkirati.

Prepovedano je izkoriščanje mineralnih surovin na notranjih območjih. Delovanje kamnolomov z obstoječimi pravicami se izvaja skladno z veljavnimi predpisi.

V uredbi je urejen nadzor nad izvajanjem te uredbe in kazenske določbe.

V uredbi so dodane prehodne določbe za nekatere vsebinske zahteve, za uveljavitev katerih je potreben prehodni rok.

Načrt označevanja vodovarstvenih območij je zahtevan v enem letu, izvedba na podlagi tega načrta v dveh letih od uveljavitve te uredbe. Ograja okoli VVO 0 mora biti postavljena najkasneje v enem letu od uveljavitve te uredbe.

Pri tem je treba posebej poudariti prehodno obdobje za ravnanje s kmetijskimi zemljišči, ki je določeno z namenom, da se v tem prehodnem obdobju kmetijska gospodarstva prilagodijo na novi vodovarstveni režim.

Prepovedi in omejitve glede FFS nastopijo z uveljavitvijo te uredbe.

Končna določba določa, kdaj uredba začne veljati.